

Benestar i ètica en animals d'experimentació

(el punt de vista del veterinari)

Paula Pastor Mantecón

Emma Solé Mòdol

5é de Veterinària

Resum

Gracies a l'aplicació de normatives s'ha aconseguit millorar el control dels procediments i dels centres d'investigació. Garantint així una qualitat i un benestar dels animals elevats.

Els controls es duen a terme per un gran número de professionals en l'àmbit, aplicant-los a diferents nivells. Un procediment per ser aprovat ha de ser valorat primerament per un assessor en benestar animal, un comitè d'ètica i en cas de ser una recerca que pugui suposar un dolor greu en l'animal s'afegeix un nivell més de control, la comissió d'ètica. També per assegurar que es compleix al llarg de la realització de tot el procés, cada cop s'imposen més inspeccions per part de professionals de l'administració.

En tot això el veterinari juga un gran paper.

Aquest treball ha estat realitzat per les alumnes Paula Pastor Mantecón i l'Emma Solé Mòdol.

Paula Pastor Mantecón

47906992-Q

Emma Solé Mòdol

47901354-J

Índex

1) Introducció	Pagina 4
2) Legislació	Pagina 5
3) El Veterinari en el Benestar Animal en Animals d'Experimentació	Pagina 7
4) La comissió d'experimentació animal	Pagina 9
5) Comitès d'ètica	Pagina 10
6) Entrevistes personals	Pagina 16
7) Resum i Conclusions	Pagina 16
8) Bibliografia	Pagina 17
9) Annexes: entrevistes personals, articles de premsa i articles científics	Pagina 18

Introducció

Vivim en una societat que avança molt ràpidament, això es reflexa en que contra més satisfem les nostres necessitats més ens preocupem per altres aspectes de la societat que abans no existia.

L'experimentació animal és una disciplina essencial per avançar en la investigació i arribar a millorar la vida de les persones i també dels propis animal, per això avui en dia és un tema d'àmbit públic, tothom opina i exigeix.

L'experimentació s'ha vist molt afectada per la societat, fent pressió per regularitzar-se més i aplicar noves lleis. Abans es realitzaven procediments o s'utilitzaven animal que avui en dia això estaria prohibitíssim, per exemple utilitzar gossos vagabunds per realitzar els procediments.

En l'experimentació animal no sols hi ha un investigador dedicat amb això, sinó que darrera de cada procediment hi ha persones que controlen, assessoren i vigilen perquè tot es faci de forma correcta i el més humana possible.

Llavors en vam fer la pregunta'on queda el veterinari en tot això? El veterinari d'experimentació surt de la típica imatge de veterinari clínic, el veterinari és clau i està ben preparat per fer front aquests àmbits de treball. Em volgut conèixer el punt de vista del veterinari dins d'aquest sector ja que aquest pot actuar a diferents nivells.

En aquest treball volem veure l'evolució de les lleis que han permès que actualment l'experimentació estigui tan controlat. Volem veure com van aparèixer i perquè van aparèixer els comitès d'ètica i la comissió, quin paper queda tot això en l'experimentació.

El benestar ha jugat un paper fonamental per arribar a on estem ara, ha impulsat molt dels canvis que s'han dut a terme en els últims 30 anys.

Aquest treball no està enfocat en els avantatges i inconvenients de l'experimentació animal, sinó enfocar els controls que hi ha avui en dia, saber que hi ha darrera per autoritzar un procediment, quins són els requisits i les condicions de benestar que es troben els animals.

Legislació de l'experimentació animal

Hi ha un gran debat ètic sobre l'experimentació animal, però la societat coincideix en que s'ha de legislar. Trobem un gran nombre de legislacions que regulen l'experimentació animal, aquestes lleis harmonitzen totes les lleis dels Estats membres, per tal de garantir que el numero d'animals utilitzats per la experimentació es redueixi al mínim, que no se'ls hi causi dolor i evitar la duplicació innecessària dels experiments.

Legislació Europea

La primera directiva del Consell d'Europa fou la del 1986, el qual regulava la protecció dels animals utilitzats per la experimentació i altres finalitats científiques (**86/609/CEE**). Aquesta directiva fou derogada per la nova directiva 2010/63/UE, amb efectes a partir de Gener de 2013.

El parlament Europeu i el Consell d'Europa al 2003 van aplicar la Directiva **2003/65/CE**, per la qual modifica la antiga Directiva 86/609/CEE del Consell relativa a l'aproximació de les disposicions legals, reglamentàries i administratives dels Estats membres respecte a la protecció dels animals utilitzats per a experimentació i altres finalitats científiques per tal de garantir la evolució científica i les tècniques més recents.

La comissió al 2007 va fer unes Recomanacions sobre les directrius relatives a cura dels animals utilitzats per a experimentació i altres finalitats científiques.

Al 2010 es va proposar la modificació de la Directiva del Consell del 86/609/CEE. La nova directiva **2010/63** UE del Parlament europeu i del consell va ser transposada en el Real Decret 53/2013. Aquesta nova directiva aplica firmament el principi de les tres R i estableix els estàndards de benestar dels animals d'experimentació.

La Comissió al 2013 va aplicar la decisió sobre la correcció de la Directiva del 2010/63/UE.

Legislació Espanyola

El Reial decret **223/1988**, va ser el primer real decret que regula la protecció dels animals utilitzats per la experimentació i altres finalitats científiques. Aquest fou derogat per el RD 1201/2005.

Al 1989, es va aplicar l'Ordre per la qual s'estableixen les normes de registre dels establiments de cria, subministradores i usuaris d'animals d'experimentació de titularitat estatal, així com les d'autorització per a l'ocupació d'animals en experiments, en desenvolupament del Reial decret **233/1988**.

El Reial decret **1201/2005**, sobre protecció dels animals utilitzats per a experimentació i altres finalitats científiques va ser derogat per el **RD53/2013**. Aquest RD va establir la creació dels comitès ètics de benestar animal i va unificar les diferents normatives que s'havien creat fins al moment.

La Llei **32/2007**, exposa la cura dels animals, en la seva explotació, transport, experimentació i sacrifici. Aquesta llei estableix els principis sobre el maneig, les infraccions, sancions i les bases dels regim sancionador. Vol garantir la uniformitat per l'aplicació de la normativa.

El Reial decret **53/2013**, s'estableixen les normes bàsiques aplicables per a la protecció dels animals utilitzats en experimentació i altres finalitats científiques, incloent la docència.

Actualment la Llei **6/2013**, ha estat la modificació de la Llei 32/2007.

Legislació Catalana

La Llei **5/1995**, sobre la protecció dels animals utilitzats per a l'experimentació i per a altres finalitats científiques. Aquesta llei va ser una llei molt avançada dintre del estat i de la Unió Europea, el qual aplica el principi de prohibició de practiques amb animals sempre i quan existeixi un mètode alternatiu amb fiabilitat reconeguda.

El Decret del 1997(**214/1997**) del Departament d'agricultura, ramaderia i pesca, de la Generalitat de Catalunya sobre protecció d'animals utilitzats per a experimentació i altres finalitats científiques. El decret desenvolupa i conté el reglament normatiu de la Llei 5/1995, de 21 de juny. Modificat mitjançant dos decrets posteriors (Decret 286/1997 i Decret 164/1998).

El Veterinari en el Benestar Animal en Animals d'Experimentació

L'experimentació animal es una disciplina multidisciplinària en la que el veterinari juga un paper insubstituïble. Tan la normativa vigent (Real Decret 53/2013) com l'antiga (Real Decret 223/1988, Real Decret 1201/2005) estableixen la necessitat d'assessorament veterinari en els centres on s'allotgen animals destinats a ser utilitzats amb finalitat científica.

El veterinari es responsabilitza dels aspectes relacionats amb la salut dels animals, però aquest ha de comptar amb una formació complementària especialitzada en animals d'experimentació per poder fer-ho.

També es necessari un especialista en benestar animal en aquests centres, i tot i que el professional que s'encarregui no necessita ser veterinari, ja que només es suficient comptar amb una titulació universitària superior en l'àrea de ciències de la salut, molts centres opten per que sigui el mateix veterinari responsable de la salut dels animals el responsable del benestar. Això es deu a que el veterinari es troba en excel·lents condicions, pel coneixement bàsic que té, per poder abordar de manera privilegiada l'àmbit dels animals d'experimentació. Ja que com estableix l'Annex VII del RD 53/2013, el veterinari compleix els requisits mínims d'educació i formació del personal:

- Coneixent de la normativa en vigor
- Principis ètics de la relació entre humans i animals, valor intrínsec de la vida i arguments a favor i en contra de la utilització dels animals amb finalitat científica
- Biologia fonamental i ajustada a cada una de les espècies, l'anatomia, fisiologia, reproducció, genètica i modificacions genètiques.
- Etologia, zootècnia i enriquiment ambiental
- Mètodes de maneig de cada espècie i procediment
- Gestió de la salut i higiene dels animals
- Reconeixement de l'angoixa, dolor i patiment característic de les espècies més comunes d'animals de laboratori
- Anestesia, mètodes per calmar el dolor i eutanàsia
- Ús de punts finals humanitaris
- Requeriments de reemplaçament, reducció i refinament
- Disseny de procediments i projectes

Al Real Decret 1201/2005 (segueix vigent al RD 53/2013) es precisa que el Consell General de Col·legis Veterinaris d'Espanya tindrà un veterinari com a vocal representat en la Comissió Ètica Estatal de Benestar Animal i s'especifica les tasques assignades al veterinari en relació amb la utilització d'animals amb finalitat científica.

A l'Annex I (RD 1201/2005), dedicat al personal competent per treballar els centres, senyala que els estudis veterinaris són correctes per a servir de base al personal de categoria C i D, com a responsable de dirigir o dissenyar els procediments i com a personal especialista en ciències de l'animal d'experimentació, respectivament.

En els 2 cassos es necessari completar els estudis amb un curs de formació específic.

El veterinari també esta a càrrec de decidir si al finalitzar un procediment l'animal ha de ser conservat amb vida o sacrificat mitjançant un mètode humanitari. A més s'ha d'incloure al veterinari correctament identificat a la documentació que s'adjuntarà per la inspecció dels centres.

Les referències al veterinari finalitzen al assignar-li la responsabilitat d'administrar anestèsics o altres fàrmacs als animals que han de ser capturats, cuidar dels animals ferits, i decidir el sacrifici de l'animal si només podrà viure amb sofriment o lesions.

Per tant el veterinari es responsabilitza dels programes de:

- Medicina preventiva dels animals
- Vigilància, diagnòstic, tractament i control de les malalties (zoonosis incloses)
- Maneig de les malalties, discapacitats i seqüeles associades a la realització dels protocols experimentals.
- Analgèsia i anestesia
- Cirurgia i cures post-quirúrgiques
- Eutanàsia

Tot i ser la seva responsabilitat s'admet que el veterinari no ha de portar a terme directament totes les tasques, pot ser auxiliat en alguns aspectes sempre que tota la informació li sigui transmesa de forma oportuna, precisa, directa i freqüent.

Les següents funcions poden ser realitzades tant pel responsable en salut animal com pel responsable en benestar animal:

- Supervisar les instal·lacions, el benestar, el maneig i la cura dels animals, per tal de detectar qualsevol deficiència.

- Si al final d'un procés es decideix no sacrificar l'animal, supervisar que rebí les cures adequades al seu estat de salut sota el control d'un especialista en salut animal.
- Totes les tasques d'assessorament en matèria de benestar animal, per prevenir en tot moment el dolor, el patiment, l'angoixa o danys perdurables als animals.

Trobem oportú destacar que per ser el veterinari (responsable de salut) s'ha de tindre formació complementaria especialitzada en animals d'experimentació i, en canvi, per ser responsable de benestar dels animals no es necessari cap formació complementaria, quan hi ha funcions que poden fer tant uns com altres.

Al capítol VI del RD 53/2013 estableix la necessitat de la creació d'un Òrgan Encarregat del Benestar dels Animals (OEBA), denominat com a Comitè d'Ètica d'Experimentació Animal. Aquest ha d'estar integrat per persones amb l'experiència i els coneixements necessaris per vetllar pel benestar i la cura dels animals. Càrrec adequat també per la professió de veterinària.

La Comissió d'experimentació animal

La Comissió és la responsable de dur a terme la supervisió jurídica i ètica dels projectes de recerca que impliquen la participació d'éssers humans, la utilització de mostres biològiques d'origen humà, l'experimentació animal i amb agents biològics, i la utilització d'organismes genèticament modificats. La Comissió va ser creada per donar compliment a la normativa que exigeix que els projectes presentats comptin amb una autorització expressa emesa per la Comitè d'Ètica del Centre en el qual es vagi a dur a terme la recerca.

La Comissió Nacional d'experimentació animal (CNEA) vol assegurar el màxim benestar dels animals a través de normatives nacionals que promoguin la reducció del nombre d'animals utilitzats i evitar el sofriment físic innecessari i promoure la recerca en alternatives a l'ús d'animals.

La CNEA centralitza l'activitat d'experimentació animal al país a través del Registre d'Institucions habilitades i de la creació del Sistema Nacional d'Acreditacions Personals, assegurant capacitació i atorgant llicències a les persones que utilitzin animals en experimentació, docència i recerca científica.

Pel que fa al representat en la Comissió Ètica Estatal de Benestar Animal juntament amb la resta de membres s'encarreguen de les funcions següents:

- Emetre informe vinculant en relació a les sol·licituds d'autorització de procediments.
- Emetre informe sobre la sol·licitud d'exempció de l'obligació de crear comitès ètics d'experimentació animal
- Actuar com a òrgan consultiu del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca en matèria d'experimentació animal.
- Assessorar els centres usuaris per al compliment de la Llei 5/1995, especialment sobre les tècniques que evitin procediments repetitius o reiteratius i els mètodes alternatius oficialment validats.

Els informes esmentats als 2 primers apartats, s'han d'emetre en el termini d'un mes a comptar des de la data de la petició respectiva.

La comissió s'encarrega d'avaluar els procediments de nivell moderat-greu que pogués provocar dolor, un cop ja ha passat el control del comitè d'ètica, i anteriorment ha obtingut el vist i blau de l'assessor de benestar. Constituint així deferents nivells de control, ja que en aquests cassos es complica prendre una decisió.

Comitès d'ètica en l'experimentació animal (CEEAA)

Introducció

Avui en dia l'experimentació animal provoca un problema ètic. Els comitès d'ètica en experimentació animal (CEEAA) el que fan és regular els aspectes de l'experimentació animal i que els procediments que s'apliquen han d'estar autoritzats.

Aquests Comitès valoren tots i cadascun dels procediments experimentals realitzats amb animals. Hi ha una sèrie d'elements que intervenen en aquesta decisió com és el grau d'afectació dels animals mitjançant índexs de severitat, escales de invasivitat, valoració del benefici de l'experiment, ajustant-se en tot moment a la legislació existent i minimitzant l'afectació mitjançant les 3Rs (Reemplaçament, Reduir i Refinar).

El científic ha d'actuar d'acord amb les normes del CEEAA i informar perfectament de tot el relacionat amb el procediment experimental mitjançant un protocol de procediment normalitzat.

Legislació

Amb l'objectiu que la legislació establerta fos respectada es van crear els Comitès d'Ètica el qual estan formats per experts amb diferents punts de vista.

Suècia al 1979 fou el primer país en crear i aplicar els comitès d'ètica, tot seguit per EUA en 1984.

La seva funció és va crear per tal d'aprovar o denegar la realització d'un experiment en funció d'una sèrie de paràmetres.

Cada comunitat autònoma té la capacitat de legislar de manera més escrita la llei nacional. Catalunya amb la llei 5/1995 després va ser desenvolupada per el decret 214/1997 del 30 de juliol de 1997 pel qual es regula la utilització d'animals per a l'experimentació i per a altres activitats científiques, la Generalitat de Catalunya ha aprovat el Comitè d'Ètica en Experimentació Animal (CEEA-PCB). Aquest desenvolupament s'efectua en el marc de les directives 86/609/CEE del 1986 i 91/628/CEE del 1991.

En el decret 214/1997 a part de les mesures vigents per la normativa europea i espanyola, es van establir unes diferències molt importants, per això la llei catalana fou referència per la nova llei espanyola (RD 1201/2005). Aquestes diferències van ser la obligació dels centres d'experimentació a la creació de comitès ètics de experimentacions animal i la tipificació dels delictes dividint-se per la seva gravetat (lleus, greus i molt greus).

Actualment a nivell Estatal s'aplica el Real decret 53/2013 pel qual s'estableixen les normes bàsiques aplicables per a la protecció dels animals utilitzats en experimentació i altres finalitats científiques, incloent la docència.

Per això tots els centres estan obligats a crear comitès d'ètica d'experimentació animal i estan obligats a vetllar per la cura i el benestar dels animals d'experimentació.

Membres que componen les CEEA

Els comitès d'ètica d'experimentació animal estan integrats per un mínim de 3 persones amb experiència i coneixements per tal de vetllar el benestar i la cura dels animals, les instal·lacions i els procediments d'experimentació.

Els comitès d'ètica estan compostats pels següents membres:

- L'assessor en benestar animal del centre (ja sigui veterinari o professional amb titulació universitària superior en l'àrea de ciències de la salut).
- Un representant de la unitat de garantia de qualitat del centre, quan existeixi, o en el seu defecte, un investigador del centre no directament implicat en el procediment que s'hagi d'informar.
- Una persona amb experiència i coneixements en benestar dels animals que no tingui relació directa amb el centre o amb el procediment de què es tracti.

Prenen l'**exemple** de la Universitat autònoma de Barcelona, el seu comitè d'ètica està compostat per 9 persones; tres assessors en benestar animal, un representant de la unitat de garantia de qualitat de la UAB, dos membres del professorat que fan recerca en ciències de la vida o de la salut, un membre del professorat antropòleg que faci recerca en ciències humanes o socials, un membre del professorat jurista no vinculat a l'experimentació en ciències de la vida o de la salut i un membre del professorat de filosofia no vinculat a l'experimentació en ciències de la vida o de la salut.

Funcions dels comitès ètics d'experimentació animal

- Avaluar la idoneïtat del procediment d'experimentació en relació amb els objectius d'estudi.
- Avaluar la possibilitat d'assolir conclusions vàlides amb el menor nombre possible d'animals.
- La consideració de mètodes alternatius a la utilització dels animals.
- Avaluar la idoneïtat de les espècies seleccionades.
- Vetllar perquè els animals no pateixin innecessàriament i perquè se'li proporcionin, quan sigui necessari, analgèsics, anestèsics o altres mètodes destinats a eliminar al màxim el dolor, el sofriment o l'angoixa.
- Controlar que s'utilitzin mètodes eutanàsics humanitaris.
- Vetllar perquè el personal que participa en els procediments estigui preparat per dur a terme les tasques encomanades.
- Revisar procediments ja avaluats o suspendre qualsevol procediment ja iniciat que no s'ajusti als requisits que estableix el protocol.

- Elaborar un informe sobre la idoneïtat dels protocols i espècies seleccionades.
- Revisar els programes de maneig i utilització d'animals.
- Establir programes d'inspecció que detecten i corregeixin possibles deficiències en les instal·lacions o el maneig dels animals.
- Assessorar al personal que s'ocupa dels animals sobre qüestions relacionades amb el benestar dels animals quant a la seva adquisició, allotjament, cura i utilització.
- Assessorar al personal sobre l'aplicació del requisit de reemplaçament, reducció i refinament, i mantenir-ho informat sobre els avanços tècnics i científics en l'aplicació d'aquest requisit.
- Establir i revisar els processos operatius interns pel que fa al control, la comunicació i el seguiment de la informació relacionada amb el benestar dels animals.
- Assessorar sobre règims de real·lotjament o adopció, inclosa la socialització adequada dels animals que vagin a real·lotjar-se o donar-se en adopció.
- Elaborar un informe i realitzar el seguiment dels projectes tenint en compte el seu efecte sobre els animals utilitzats així com determinar i avaluar els elements que millor contribueixen al reemplaçament, la reducció i el refinament.

Els comitès d'ètica s'encarreguen d'avaluar la realització dels procediments d'experimentació que es duguin a terme en les instal·lacions de la PRAAL. Per a aquestes avaluacions es tindrà en compte la idoneïtat del procediment en relació amb els objectius de l'estudi, la possibilitat d'arribar a conclusions vàlides amb el menor nombre possible d'animals, la consideració de mètodes alternatius a la utilització d'animals i l'avaluació de les espècies seleccionades.

Els comitès ètics d'experimentació animal s'han de regir per les normes generals de funcionament següents:

- a. Els seus membres respectaran el principi de confidencialitat.
- b. L'aprovació de la realització dels procediments d'experimentació requerirà les majories següents: Si el Comitè està format per 3 membres, els acords s'hauran de prendre per unanimitat. Si el Comitè està format per més de 3 membres, els acords s'hauran de prendre per majoria absoluta.

- c. Quan es consideri adient, demanaran l'assessorament de persones expertes que no pertanyin al Comitè ètic d'experimentació animal, les quals respectaran el principi de confidencialitat.
- d. El comitè d'ètica rebrà l'assessorament del veterinari designat, el qual s'haurà de conservar durant al menys 3 anys les aportacions que aquest realitzi.
- e. L'investigador directament implicat en el procediment o el personal col·laborador en el procediment no podran participar en la presa de decisions sobre l'aprovació dels procediments, encara que siguin membres del Comitè ètic d'experimentació animal.
- f. En el cas de procediments que no requereixen autorització per part del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, els informes del Comitè ètic d'experimentació animal seran vinculants per al centre usuari.

Aquest Decret és d'aplicació als centres de cria, als de subministrament, als laboratoris i als centres d'experimentació amb animals inscrits en el Registre de nuclis zoològics

Autorització i avaluació dels procediments per part del comitè.

Es requereix una autorització expressa de l'administració del Departament d'agricultura, ramaderia i pesca de la Generalitat de Catalunya, a més de l'aprovació del comitè d'ètica, en els següents casos:

- Utilització d'animals de les espècies incloses en l'Annex I de la Llei 5/1995 que no procedeixin de centres oficialment reconeguts.
- Ús d'animals salvatges capturats en la naturalesa, protegits o envies d'extinció.
- Realització de procediments fora dels centres registrats.
- Alliberament d'animals durant el procediment d'experimentació.
- Realització de procediments sense utilitzar anestèsia o analgèsia per ser incompatibles amb els resultats perseguits pel procediment.
- Alliberament al mitjà originari d'animals capturats en la naturalesa que han estat utilitzats en procediments.
- Utilització en procediments d'experimentació d'animals prèviament sotmesos a un altre procediment.

- Execució de procediments en els quals l'animal pot sofrir un dolor intens i perllongat.

Tots els procediments estan sotmesos a l'informe del comitè per tal de ser autoritzats, un cop examinada la documentació que es presenta, el comitè pot decidir que requereix modificacions o més informació addicional per tal de ser autoritzat.

Els procediments són qualificats quan s'aporta tota la informació necessària. Es poden qualificar de les següents maneres:

- 1) **Informe favorable:** Quan el procediment presentat és avaluat de forma positiva el comitè lliurarà l'informe favorable i la seva autorització per tal de realitzar el procediment.
- 2) **Informe favorable condicionat:** quan un procediment presentat és avaluat de forma positiva però condicionat a l'espera d'alguna documentació addicional que acrediti el compliment dels requisits exigibles. Un cop presentada tota la documentació es realitzarà per part del comitè l'informe favorable i la seva autorització.
- 3) **Informe desfavorable:** quan un procediment presentat al comitè és avaluat de forma desfavorable, aquest haurà de ser revaluat de nou pel investigador.

Ètica del investigador

El comitè d'ètica realitza una feina imprescindible en l'experimentació animal, per tal d'assegurar que la legislació s'aplica, a més d'assessorar als investigadors. Podem pensar que els investigadors poden mostrar-se esquerps i desconfiats amb la feina que realitzen els comitès, però la realitat és que es valora molt la feina del comitè, ja no sols en temes ètics per reduir i millorar les condicions dels animals en l'experimentació, sinó que, també assessoren als investigadors.

El comitè també intenta supervisar els protocols autoritzats, per tal de que els investigadors realitzin el procediment que es va autoritzar i aquest es faci de la manera correcta.

Entrevistes personals

Hem decidit entrevistar a diferents persones del món de la investigació per tal de veure els diferents punts de vista. Tots són persones que viuen d'aquest àmbit de la experimentació però les opinions són molt diferents.

(Les entrevistes es troben a l'apartat d'annexes)

Resum i Conclusions

Les lleis des del 1986 fins avui en dia, han evolucionat molt. Aportant cada cop més professionals pel control dels procediments i dels centres d'investigació. D'aquesta manera tots els procediments amb animals han de passar més filtres de controls; el primer filtre es tracta d'assessors de benestar, seguits de l'avaluació del comitè d'ètica, el qual autoritzen si un procediment es pot dur a terme o no. En procediments dolorosos o difícils d'avaluar pel comitè, aquest el traspasa a la comissió, aquest és l'últim nivell de control. A més, tan els comitès, comissió i Generalitat disposen d'inspectors experts per controlar a nivell dels centres.

En tot això, el veterinari exerceix funcions en tots els nivells de control que s'han esmentat. Podem trobar el veterinari assessors de benestar, inspector, responsable de salut, formant part del comitè o de la comissió, encarregats del maneig i de la qualitat dels centres i fins i tot exercir com a investigador.

Gràcies a aquest treball em puguem conèixer com el veterinari gràcies a la seva formació disposa d'una base excel·lent per desenvolupar un gran nombre de tasques diferents en aquest àmbit que nosaltres mateixos estudiant veterinària desconexíem.

També comentar que em vist, al buscar informació, que a la societat en que vivim avui en dia, l'experimentació causa un gran debat ètic. Trobem un gran nombre d'articles de premsa com articles científics que parlen i estudien sobre aquest àmbit. Això és perquè la societat realment li preocupa l'experimentació animal i fa pressió per aplicar noves lleis o inclús prohibir certes practiques (cosmètics).

Tot i així, nosaltres pensem que la societat té un concepte de l'experimentació animal que no s'adequa a la realitat, la societat fa molta pressió en temes de benestar en

l'experimentació i producció però en altres sectors com animals de companyia no intervenen a tanta escala. Aquesta idea, nosaltres a l'inici del treball, no ho veiem així, però realitzant les entrevistes em vist que realment hi ha molt control del benestar.

Creiem que el comitè d'ètica es fonamental per la investigació i pel propi investigadors, moltes de les persones entrevistades destacaven la seva feina.

En definitiva podem concloure que aquest treball ens ha servit per donar un altre punt de vist a la investigació, i no veure al investigador com el personatge "cruel" que la societat vol aparentar. Els investigadors es preocupen pels animals, volen assegurar el seu benestar i que estiguin en les millors condicions, veuen bé el paper dels comitès i de la comissió. Inclús els mètodes alternatius estan ben acceptats sempre i quan siguin fiables. La societat continuarà fent pressió, tal com veiem a la premsa i als articles científics, però la investigació continuarà avançant i millorant.

Bibliografia

- Pagina web del BOE per consultar la legislació.
- Pagina web de la Generalitat de Catalunya.
- Pagina web de la Vanguardia i del País.
- Comités de ética de experimentación con animales.
- Artículo: García, Carlos César Pérez. "El veterinario en el animalario (a propósito de lo señalado por la legislación española)."
- Artículo: Antonio Pardo Caballos. "Ética de la experimentación animal. directrices legales y éticas contemporáneas animal experimentation ethics. Contemporary legal and ethical rules".
- Introducción a la experimentación con animales. Editores: José Rodríguez, M^aDolores Hernández, Jorge de Costa. Universidad de Murcia, Servicio de Publicaciones, 2001.
- Bienestar Animal: experimentación, producción, compañía y zoológicos. II Curso sobre Bienestar Animal: experimentación, producción, compañía y zoológicos. Curso de Extensión Universitaria Córdoba, febrero de 2003.

Annexes

ENTREVISTES PERSONALS

1ª entrevista:

- 1. Podries fer una petita presentació del teu àmbit de treball? (Qui ets i que fas)**

Jose Antonio Moreno, professor de la Universitat de Lleida. És veterinari i assessor de benestar animal en l'estabulari de Lleida.

- 2. Quina es la teva opinió professional sobre l'experimentació animal?**

L'experimentació animal és necessària, no es pot substituir al 100% per mètodes alternatius. El que s'ha d'intentar es reduir al màxim els experiments amb animals i els us dels animals als experiments.

- 3. Trobes necessari que hi hagi un comitè d'ètica? Compleixen els requisitsestablerts per la legislació? Són molt estrictes a l'hora de acceptar els projectes?**

És absolutament necessari. Si. Simplement fan complir la llei, simplement el comitè compleix i que els experiments es facin segons la llei.

- 4. Creus essencial els diferents papers del veterinari dins el camp de l'experimentació animal? (com a investigador, encarregat de sanitat i benestar de l'estabulari i en el comitè d'ètica)**

El veterinari és essencial i és la peça clau. Els veterinaris no han de renunciar en ser la peça clau. El veterinari es qui més sap i entén en aspectes de maneig, ètica, benestar dels animals. El veterinari d'experimentació surt de la típica imatge de veterinari clínic.

- 5. Que opines sobre el nivell de benestar animal en els centres d'investigació?**

Són elevats però a pesar d'això s'ha de ser conscient per millorar constantment. El nivell de benestar dels animals no és estàtic sinó que varia, ja que s'utilitzen diversos recursos perquè els animals estiguin be.

- 6. Cada cop hi ha més debat sobre l'utilització d'animals en experimentació. Creus que es necessari l'utilització d'animals? Trobes que esta justificada l'utilització en àmbits no mèdics? (cosmètics, toxicitat...)**

Si, perquè els models artificials i biològics no funcionen tan be com els animals. En cas dels cosmètics s'ha d'analitzar punt per punt. Des del punt de vista ètic

no s'haurien d'utilitzar. En cas de toxicologia ambiental s'han d'utilitzar perquè es una cosa positiu per tots els essers vius.

7. Que opines sobre els mètodes alternatius a l' utilització d'animals d'experimentació? Els resultats són igual de fiables?

Els mètodes alternatius si s'utilitzen es perquè han estat dissenyats i son fiables. Per tan si s'han provat han estan validats. El problema son els mètodes semi-alternatius que no han estat validats. Hi ha diferents mètodes amb resultats poc fiables.

2ª entrevista:

1. Podries fer una petita presentació del teu àmbit de treball? (Qui ets i que fas)

Marti Pumarola professor de la Universitat autònoma de Barcelona. Veterinari i Catedràtic de Patologia Animal, és especialista en Neuropatologia animal. La seva línia de recerca estan relacionades amb la Neuropatologia i utilitza animals per la seva recerca.

2. Quina es la teva opinió professional sobre l'experimentació animal?

Com a professional i veterinari crec que l'experimentació animal és útil i necessària. Sempre i quan sigui una experimentació controlada, que sigui una experimentació en un àmbit, no una experimentació sense sentit i amb unes hipòtesis que és puguin complir. D'aquí 10 anys potser l'experimentació animal estarà prohibida o certs procediments que ara pensem que es poden fer estaran completament prohibits, com ens passa avui en dia quan pensem en els any 70.

3. Trobes necessari que hi hagi un comitè d'ètica? Compleixen els requisits establerts per la legislació? Són molt estrictes a l'hora de acceptar els projectes?

És imprescindible. Ha d'haver algú que digui que si que pots fer un cert procediment, ha d'haver algú que et digui; això s'ha de fer amb anestèsia, el que busques no és útil, que utilitzes massa animals, estàs boig fen això! Els comitès fan d'assessors.

A vegades son massa estrictes, els comitès depenen de la gent que els compona, son gent que realment s'ho pren molt en serio la seva feina. En el moment que

vivim son gent que fa complir les lleis, molt seriós i per sort encara no ha arribat la corrupció en aquest àmbit! Realment et diuen la situació en que estàs, com fer-ho... t'aconsellen.

4. Creus essencial els diferents papers del veterinari dins el camp de l'experimentació animal? (com a investigador, encarregat de sanitat i benestar de l'estabulari i en el comitè d'ètica)

En aquesta casa als estudiant ja se'ls informa que el veterinari no sols es clínica ni granja, sinó que també pot fer recerca. El nombre de veterinari que realment fan recerca és molt baix. Els llocs on es realitza recerca necessiten un veterinari per l'estabulari, assessor de benestar o ens els propis hospital. Ens els hospitals veterinaris el veterinari de recerca pot provar un pinso d'una marca, xampús etc per saber quin son els seus efectes. Això és un altre tipus de recerca. Realment hi ha molt a fer.

5. Que opines sobre el nivell de benestar animal en els centres d'investigació?

S'ha avançat moltíssim, ha avançat molt. Abans quan jo estudiava tallàvem les cordes bucals als gossos i estava ben vist, i fèiem cirurgies sense anestesia perquè era molt cara. Avui en dia això és impensable. Però també s'han passat, regulen el transport, el maneig, els metres quadrats... Sóc d'una època que abans amb tot això no t'hi fixaves però penso que si ho han fet és per alguna cosa, perquè realment s'ha de fer. En el primer mon tenim els animals en molt bon benestar i s'inverteixen molts diners en això però després mires Àfrica el qual les persones estan pitjors que els animals de granja aquí. Però tornant a Europa s'han passat però amb un fonament científic, tot i que, la societat ha ajudat molt perquè ho ha demanat; animals amb millors condicions, produir animals més sans. S'ha legalitzat molt en animals de producció però no miren per els animals de companyia com gossos i gats. Ara sembla que és comenci a mirar el maltractament animal. Un camió ple de porcs està mal vist però deixar el gos tot el dia lligat a fora quan plou sembla que la societat com és un gos de casa doncs no importa. Molt controlat la producció però els animals de companyia ens queda tan lluny...

6. Cada cop hi ha més debat sobre l' utilització d'animals en experimentació. Creus que es necessari l' utilització d'animals? Trobes que esta justificada l' utilització en àmbits no mèdics? (cosmètics, toxicitat...)

Ús d'animal si però controlat. Cada dia hi ha més mètodes alternatius però els assajos sempre seran amb animals i s'han de fer amb animal, no pots ficar una pomada directament amb una persona. El numero d'animals és reduirà i realment s'ha de reduir.

En l'àmbit de la cosmètica i la nutrició, hi ha més vies alternatives i realment no cal l'ús d'animals. Aquests son els més besties. No cal provar un pinso per observar si produeix al·lèrgia, primer és pot mirar la molècula, hi ha programes informàtics, evidentment que després l'assaig final si que s'ha de provar en animals però no cal des de un inici.

Avui en dia, hi ha molt investigadors però pocs realment utilitzen animals, molt utilitzen cultius i altres mètodes.

La nutrició has de passar per animals però no cal d'entrada perquè la molècula és pot mirar per mètodes alternatius com he dit la informàtica però ha d'haver un organisme viu que és vegi com actua. També es fan assajos amb persones.

7. Que opines sobre els mètodes alternatius a l' utilització d'animals d'experimentació? Els resultats són igual de fiables?

Si hi ha mètodes alternatius primer utilitzar aquests mètodes que són fiables, però després em d'anar a assajos amb animals/humans. Primer em de determinar la molècula amb informàtica, o treure sang per fer la genòmica i determinar les mutacions, utilitzar cultius que també son cèl·lules que es un organisme viu però com son cèl·lules... no és veu malament.

La genòmica s'utilitzen mostres de pacients per veure les mutacions que te el seu genoma i no cal utilitzar ratolins, amb una mostra de sang obtens la informació.

Quan s'agafa un ratolí és fa amb consciencia. Per això hi ha comitès per vigilar que fan els investigadors, que ho facin tot be.

Els investigadors han anat canviant i han anat evolucionant. S'ha d'anar opinant en aquests temes de bioètica per tal d'evolucionar. La llei diu el que puc fer i el

que no puc fer, però les lleis van variant, abans és feien coses que ara no és fan. Estem amb una dinàmica de canvi.

3ª entrevista:

1. Podries fer una petita presentació del teu àmbit de treball? (Qui ets i que fas)

Patrocinio Esteras Vergara professora de la Universitat autònoma de Barcelona. Veterinària i Catedràtica de Universitat. La seva línia de recerca està relacionadamajorment en les àrees de Fisiologia, Farmacologia o Gastroenterologia.

2. Quina es la teva opinió professional sobre l'experimentació animal?

No tenim millor alternativa, no hi ha millor manera d'investigar, és absolutament necessària. Utilitzem animals per fer noves coses, establir mecanismes i fàrmacs segurs. Avui en dia no hi ha millor alternativa, tot i que, ara ja es poden comprovar moltes coses amb programes d'ordinador. A més es poden assumir cosses que abans no s'assumien. Tot i que la societat no vol assumir certs riscos.

Per exemple la manera en que es va investigar la insulina en els gossos, avui en dia, fins i tot el comitè ho prohibiria.

Ens fem exigents ara que la societat està millor.

No es tracta d'una foto fixe, sinó que va variant, la llei es fa exigent per exemple amb la necessitat d'utilitzar dos espècies d'animals, un rosegador i un no rosegador, i contra més semblant a l'humà millor.

Contra més coneixement tens, més fiable i per tant menys animals necessaris, però avui dia esta en debat que d'animals a humans no són predictius, però per ara tampoc hi ha alternativa millor.

Per això no sabem com serà més endavant, estem molt lluny de mètodes alternatius.

3. Trobes necessari que hi hagi un comitè d'ètica? Compleixen els requisitsestablerts per la legislació? Són molt estrictes a l'hora de acceptar els projectes?

Si clar! S'ha de destacar que hi hagut un canvi en aquests últims 30 anys. Ara ho avalua personal de fora, sense involucrar-se, són neutrals i experts.

Si completament, són i ho han de ser d'estrictes, milloren el nostre treball, no el prohibeixen. Basen les decisions en el cost-benefici del procés, entenent per cost el malestar animal i per benefici el guany de cara als humans. A l'hora de plantejar un estudi es difícil prendre decisions perquè pot suposar un cost per l'animal molt dur però el benefici pels humans és molt elevat. Els comitès poden buscar per exemple baixar el grau de severitat.

Dels estudis proposats només el 15% es consideren de nivell moderat, la majoria són sense dolor o sense recuperació, són els que menys pateixen. Pels que produeixen un dolor moderat-greu, el comitè no pren una decisió ell sol, sinó que passa a un segon nivell de control dut a terme per la comissió. Realment hi ha bons controls.

Abans d'arribar al comitè, l'estudi passa per l'assessor de benestar, quan aquest dona el vist i blau passa al comitè. El comitè de la UAB compta amb 4 especialistes en benestar animal entre altres experts. Si passa el control del comitè perquè el consideren sense dolor, el mateix comitè ho notifica a la generalitat. Si hi ha dolor, ho presenten a la comissió.

4. Creus essencial els diferents papers del veterinari dins el camp de l'experimentació animal? (com a investigador, encarregat de sanitat i benestar de l'estabulari i en el comitè d'ètica)

Es essencial el paper del veterinari, els veterinaris estan molt ben preparats pel que fa a visió clínica, coneixement de diferents espècies, formació de benestar animal... La base la tenen després s'han d'especialitzar.

El veterinari entén de temes de salut, es la nostra carrera, en benestar ha d'acabar de formar-se però la base la té, igual que pel tema d'investigació.

5. Que opines sobre el nivell de benestar animal en els centres d'investigació?

És més alt que en altres àrees. Tendim a pensar que en experimentació animal pateixen però el nivell de maneig es molt bo perquè darrere hi ha moltes persones. Hi ha molta gent controlant l'estrès i el dolor.

La societat a fet canviar el xip, la societat es molt més sensible en temes de necessitats dels animals, benestar, maneig... que en granges, tot i que també ha millorat molt.

En canvi els animals de companyia, que et trobes a casa, es una àrea molt descontrolada on ningú si fica massa. Es important educar a la societat.

En l'experimentació animal s'ha millorat i evolucionat molt en aquest aspecte.

Entre cultures varia, però aquí Europa esta tot molt controlat.

La nova normativa obliga a que hi hagin més inspeccions avisades i sense avisar per part de gent formada de la generalitat, comitès...

Canada es un lloc on es fan les coses correctament i va inspirar Catalunya.

6. Cada cop hi ha més debat sobre l' utilització d'animals en experimentació. Creus que es necessari l' utilització d'animals? Trobes que esta justificada l' utilització en àmbits no mèdics? (cosmètics, toxicitat...)

Pel que fa a toxicitat si, el tema de cosmètics ja es obsolet, però quan parlàvem d'ell es referia a tot el que es destinava a tindre contacte amb la pel, mucoses...(xampú, suavitzant...) per evitar problemes de productes corrosius, per exemple. Però ara s'ha conscienciat, s'ha educat a la gent per evitar problemes d'aquests (provar el producte primer una petita zona de pell, etc) i ja no es necessari la utilització d'animals amb aquest sentit.

En l'àmbit militar a la Unió Europea no s'utilitzen i en altres països relativament poc.

En toxicitat ambiental si se'n fa ús però sempre seguin unes regles com a la investigació, per exemple si es pot utilitzar un invertebrat, no es realitza amb un vertebrat...

7. Que opines sobre els mètodes alternatius a l' utilització d'animals d'experimentació? Els resultats són igual de fiables?

Cada cop hi ha més i millors que poden substituir però encara no estem al 100%.

4ª entrevista:

1. Podries fer una petita presentació del teu àmbit de treball? (Qui ets i que fas)

Xavier Manteca Vilanova professor a la Facultat de Veterinària de la Universitat Autònoma de Barcelona. La meua relació amb la investigació ara mateix és com a usuari, es a dir investigador. Abans de començar un projecte s'ha d'enviar al comitè d'ètica, i en cas de necessitar-ho comentar els canvis necessaris i un cop aplicats i acceptat el projecte, es pot començar.

Fa uns anys era membre, com assessor en qualitat animal i formava part del comitè d'ètica de la Universitat.

2. Quina es la teua opinió professional sobre l'experimentació animal?

En general, em sembla que aporta coneixements molt útils per a la salut humana, animal i en molts altres camps. I que no es podria aconseguir d'una altre manera, per tant considero que és necessària, però ha d'estar controlada.

3. Trobes necessari que hi hagi un comitè d'ètica? Compleixen els requisits establerts per la legislació? Són molt estrictes a l'hora d' acceptar els projectes?

Si, es imprescindible que hagi el comitè d'ètica, i em sembla imprescindible que abans de comença el procediment, aquest s'ha de supervisar.

La funció del comitè d'ètica més que aprovar els protocols o suggerir els canvis, hauria de ser supervisar que s'apliquin correctament els protocols, això encara no es fa prou. La idea es aconseguir aquesta supervisió, supervisar el protocol de tal manera com es va autoritzar, assegurar que s'utilitzin els analgèsics... però el factor limitant són els recursos.

El assessor de benestar del centre supervisa abans del comitè d'ètica, i aquest assessor mateix forma part del comitè d'ètica, i llavors debaten entre ells i aproven els procediments. Quan el comitè no domina suficient un tema, demana consell extern.

No són ni molt ni poc estrictes simplement agafen la llei i intenten aplicar de forma estricta, el que volien es que el procediment sigui el millor possible, no volen bloquejar, t'ajuden a fer les coses bé.

4. Creus essencial els diferents papers del veterinari dins el camp de l'experimentació animal? (com a investigador, encarregat de sanitat i benestar de l'estabulari i en el comitè d'ètica)

Moltes feines les poden fer altres persones, però el veterinari té un paper especial perquè està format en temes de nutrició, benestar,... crec que tenim la base i estem ben preparat.

5. Que opines sobre el nivell de benestar animal en els centres d'investigació?

Les coses s'intenten fer cada cop millor, crec que en els darrers anys s'ha avançat molt.

6. Cada cop hi ha més debat sobre l' utilització d'animals en experimentació. Creus que es necessari l' utilització d'animals? Trobes que està justificada l' utilització en àmbits no mèdics? (cosmètics, toxicitat...)

En els àmbits que no són mèdics, si que ho trobo important en casos com la recerca veterinari, recerca fonamental que després dona lloc a altres. En canvi en casos com els cosmètics no perquè hi ha altres sistemes i tests. Pel tema militar no, però això va més enllà deguda a la finalitat que se li dona.

7. Que opines sobre els mètodes alternatius a l' utilització d'animals d'experimentació? Els resultats són igual de fiables?

Depèn, hi ha algunes àrees que donen bons resultats, sempre que es pugui s'hauria d'utilitzar mètodes alternatius, però hi ha altres àrees com fisiologia que no es pot fer, es necessari la presència d'un animal. Per tant sempre que es pugui fer, sempre s'ha de fer. Però s'ha de ser realista, hi ha àmbits on no es pot, s'ha de fer amb animals. Quan es fan servir mètodes alternatius és perquè són fiables. S'ha avançat molt en els darrers anys, abans hi havia molts més àmbits on s'utilitzaven animals, per exemple en la psicologia o en la recerca de fàrmacs contra la depressió es molt difícil valorar-ho en cultius cel·lulars. Penso que substituir del tot l'utilització d'animals serà impossible.

5ª entrevista:**1. Podries fer una petita presentació del teu àmbit de treball? (Qui ets i que fas)**

Em dic Sofia Gol i Parera i estic cursant el meu primer any de Doctorat en Ciència i Tecnologia Agrària i Alimentària. Concretament, la meua tesi consisteix en millorar la qualitat del pernil curat. En realitat, però, el meu contacte amb l'experimentació animal, entès en el sentit estricte, va començar l'any passat, quan treballava com a cuidadora a l'estabulari de rosegadors de la Universitat de Lleida.

2. Quina es la teua opinió professional sobre l'experimentació animal?

Durant els meus mesos de treball a l'estabulari, em feia càrrec dels animals de diversos investigadors, fet que em proporcionava un punt de vista molt ampli. Tots ells estudiaven temes molt importants com la obesitat, el càncer o la diabetis. Una de les coses que tenien en comú tots ells, era que consideraven que els medis no justifiquen els fins i això es notava quan observaves la seva manera de treballar. Complien molt bé totes les normes de seguretat i als seus animals mai els faltava aigua ni menjar i mai deixaven que patissin. Sempre que tenien algun dubte de l'estat sanitari d'un animal avisaven als cuidadors i nosaltres al veterinari.

3. Trobes necessari que hi hagi un comitè d'ètica? Compleixen els requisits establerts per la legislació? Són molt estrictes a l'hora d' acceptar els projectes?

Que hi hagi un comitè d'ètica és bàsic, una de les coses més necessàries per la investigació amb animals. Els codis ètics són el que permeten o deneguen aquest tipus de projectes. Pel que tinc entès si que són estrictes, fent molt bé la seva funció de filtre.

4. Creus essencial els diferents papers del veterinari dins el camp de l'experimentació animal? (com a investigador, encarregat de sanitat i benestar de l'estabulari i en el comitè d'ètica)

En absolut. Penso que és imprescindible una figura capaç de gestionar el centre d'investigació amb totes les seves instal·lacions, aparells, treballadors, usuaris, codis ètics, legislació i també els animals. Això ho pot fer un veterinari però també un biotecnòleg, un biòleg, un agrònom, un graduat en Ciència i Salut

Animal, etc. L'única funció que considero exclusiva en un centre d'experimentació és el control de les patologies dels animals.

5. Que opines sobre el nivell de benestar animal en els centres d'investigació?

Potser aquest tema ja l'hem comentat una mica per sobre anteriorment. En el meu punt de vista, el nivell de benestar dels animals que s'allotgen al centres d'investigació és molt elevat. Això passa perquè totes les figures que intervenen en aquest marc són molt conscients. Tant el codi ètic, com treballadors, veterinaris, investigadors i estudiants van en la mateixa direcció. Personalment penso que estudiar malalties com el càncer superant els nivells de benestar que es garanteixen actualment en els animals és pràcticament impossible.

6. Cada cop hi ha més debat sobre l' utilització d'animals en experimentació. Creus que es necessari l' utilització d'animals? Trobes que esta justificada l' utilització en àmbits no mèdics? (cosmètics, toxicitat...)

A part de la medicina, he treballat en animals per mètodes no mèdics, com és la millora de la qualitat de la carn. En aquest cas, es duu un seguiment dels animals al llarg de tota la fase productiva (granja i escorxador) i s'analitza el producte final. Les mostres de sang i altres teixits s'analitzen. L'objectiu és buscar marcadors moleculars per millorar la qualitat de la carn basant-se en la genètica de l'animal. En aquest cas també s'experimenta amb animals, però l'objectiu és un altre i les condicions de l'estudi també. Per altra banda, no tinc cap mena d'experiència en estudis relacionats amb cosmètics o derivats, però penso que són igualment de necessaris i justificables que els altres, sempre i quan es tingui present el tema de la ètica i del benestar animal.

7. Que opines sobre els mètodes alternatius a l' utilització d'animals d'experimentació? Els resultats són igual de fiables?

Sempre depèn de l'objectiu de l'estudi. Si estudies temes relacionats amb qualitat de la carn es necessiten animals però tot i així alguns treballs seran més fiables que d'altres en funció del mida mostral, de les dades que s'han obtingut i de com s'han obtingut, dels models estadístics utilitzats i moltes altres coses. De la mateixa manera, es poden fer moltes proves diferents per millorar l'eficàcia d'una crema solar i tots els resultats sumaran, és el conjunt de publicacions sobre un tema el que t'aporta coneixements sobre aquell tema, no per el sol fet de que es treballi amb animals serà més o menys fiable.

RETALLS DE PRENSA

EL PAIS

La UE prohíbe la venta de todos los cosméticos probados con animales Expira la última prórroga dada a la industria para buscar métodos alternativos

[La japonesa Shiseido dejará de hacer pruebas en animales en abril](#)

Bruselas [11 MAR 2013 - 14:02 CET](#)

Desde este lunes no se podrá vender ningún cosmético dentro de la UE para cuya elaboración se haya experimentado con animales. Tras varios años de prórrogas para que la industria fuera adaptándose a la nueva normativa, hoy entra en vigor de manera íntegra esta [prohibición aprobada hace diez años](#) por los Veintisiete, que se ha ido aplicando de forma progresiva desde 2009 y cuyo último plazo expira este 11 de marzo, primero con limitaciones a las pruebas con animales de cosméticos terminados y, más tarde, a las de sus ingredientes. La prohibición no afecta a la venta de productos para los que se hayan usado en el pasado pruebas con animales.

El comisario de Salud y Consumo, Tonio Borg, ha explicado que la entrada en vigor del veto comercial "total" es "una señal importante del valor que Europa concede al bienestar animal" y ha asegurado que el Ejecutivo comunitario seguirá apoyando el desarrollo de métodos alternativos a la experimentación con animales.

Bruselas también dirigirá sus esfuerzos a intentar que otros países que no pertenecen a la Unión Europea se unan a esta posición para frenar las pruebas de laboratorio con animales para testar productos cosméticos. "Esta es una gran oportunidad para que Europa sea ejemplo de una innovación responsable en el sector de la cosmética, sin comprometer en ningún modo la seguridad del consumidor", ha subrayado el comisario. No obstante, la UE admite que la restricción que se impone ahora a los cosméticos no se puede extender a otros productos de laboratorio para los que "aún no es posible la sustitución total de los ensayos con animales" por métodos alternativos, por lo que insiste en la necesidad de apoyar la investigación en este sentido.

Los defensores de los animales aplauden la prohibición, pero advierten de la dificultad de su aplicación porque aunque estos productos no podrán entrar a la Unión Europea para "fines cosméticos", sí podrán ser importados con fines terapéuticos, por lo que podrían seguir importándose bajo otra nomenclatura.

LA VANGUARDIA

UE debatirá iniciativa con un millón de firmas contra experimentación animal

Vida | 23/04/2014

Madrid, 23 abr (EFE).- La Unión Europea ha admitido a trámite una iniciativa ciudadana firmada por más de 1.340.000 personas que exige el final de la experimentación con animales en todo el continente europeo.

"Es la primera vez que son directamente las personas y no un grupo político las que pueden cambiar una normativa de este tipo", ha explicado a Efeverde Natalia Rizzo, coordinadora de la campaña "Stop vivisection" para la recogida de firmas en la ONG AnimaNaturalis.

"Ahora podemos reclamar a la Comisión Europea que anule la actual directiva relativa a la protección de los animales utilizados para fines científicos y presente un nuevo texto", insiste Rizzo, quien ha confirmado que el próximo mes de septiembre, científicos de esta organización viajarán a Bruselas para debatir la revisión o derogación de la ley que regula todos los test en animales.

Rizzo recuerda que en la actualidad "ya no se puede emplear este tipo de pruebas para los sectores de cosmética e higiene" pero insiste en la necesidad de "cerrar el cerco a todo tipo de experimentación".

Así, la coordinadora cree que se puede conseguir una sanidad más económica, más fiable y más rápida sin necesidad de probar nuevos productos en animales, una práctica que ha quedado reducida a "una cuestión de protocolo, pero un protocolo obsoleto, porque hoy disponemos de una tecnología que puede simular al cuerpo humano y ofrecer resultados 100 por 100 extrapolables".

"Si esto sale adelante, ganaríamos todos: la salud humana mejoraría gracias a esos resultados, los impuestos no se derrocharían en medio millón de animales sacrificados al año en todo el mundo, y los propios animales sobrevivirían a estas prácticas", resume Rizzo.

AnimaNaturalis aprovechará las próximas elecciones europeas para pedir a los grupos políticos que se pronuncien sobre este tema y apoyen la campaña ya que "por mucha concienciación que haya, los laboratorios farmacológicos no van a cambiar nada si la ley no se lo exige", ha admitido la coordinadora de la campaña.

De entre las firmas recogidas, Italia, con 700.980 rúbricas, se ha mostrado como el país más comprometido contra la experimentación animal.

En el caso de España, el objetivo era alcanzar un mínimo de 40.500, que finalmente fue superado hasta alcanzar la cifra total de 63.515.

"No sabemos qué esperar de este proceso porque no hay precedentes, nunca antes habían sido admitido tantas firmas..., pero esperamos conseguir no sólo un continente libre de experimentación animal sino en el que esté prohibido vender productos de otros lugares que experimenten con ellos", concluye.

LA VANGUARDIA

Se promueve el uso de métodos alternativos a la experimentación con animales

El Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente ha informado al Comité Español para la Protección de los Animales utilizados con Fines Científicos (CEPAFIC) sobre las distintas líneas de actuación desarrolladas por el Departamento para elaborar métodos alternativos de experimentación con animales. El encuentro ha tenido lugar en una reunión, en la sede del Departamento, presidida por el director general de Producciones y Mercado Agrarios, Fernando Miranda.

Entre ellas, se ha informado sobre el trabajo desarrollado por una red de expertos, creada para colaborar en la valoración del desarrollo de determinados métodos alternativos a la utilización de animales de experimentación.

Asimismo, se ha informado sobre las iniciativas abordadas conjuntamente entre el Ministerio y la Red para la Promoción de Métodos Alternativos (REMA) para el diseño y desarrollo de un proyecto de difusión a través de la web del Ministerio destinado a dar a conocer entre la comunidad científica y los ciudadanos las diversas alternativas que se desarrollen para la reducción, el reemplazo y el refinamiento en la utilización de animales de experimentación.

Igualmente, se han debatido las conclusiones del grupo de trabajo relativas a los requisitos de la formación del personal que críe, maneje o esté implicado en el uso de animales con fines científicos o de docencia.

En el encuentro, se ha informado, además, sobre las diferentes reuniones de ámbito comunitario que han tenido lugar en los últimos meses acerca de este campo, en especial de los intercambios de impresiones entre los diferentes Estados miembros sobre la organización y el funcionamiento de los Comités nacionales en los diferentes países.

Aplicaciones informáticas

Finalmente, se han presentado las aplicaciones informáticas desarrolladas por el Ministerio dirigidas a mejorar la transparencia de la información ofrecida por el Departamento en relación con esta materia. De esta manera, estas herramientas pretenden crear un foro virtual para el intercambio de opiniones e información de forma dinámica entre los integrantes del CEPAFIC, a la vez que permiten una gestión ágil y sencilla de los informes de usos de animales por parte de todos los agentes implicados.

Comité español para la protección de animales utilizados con fines científicos

El Comité se creó en el año 2013 y está integrado por representantes de la Administración General del Estado (Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente; Ministerio de Economía y Competitividad y el Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad), de las Administraciones de las Comunidades Autónomas y de entidades relacionadas con el uso de animales con fines científicos y de docencia, como son las ONGs, las asociaciones profesionales científicas, las especializadas en este tipo de usos de animales, las de promoción de métodos alternativos a su uso, o el Consejo General de Colegios Veterinarios de España.

LA VANGUARDIA

Una nueva ley protegerá a los animales de la experimentación científica

La nueva norma amplía la lista de especies que no podrán destinarse a este finalidad
18/01/2013 - 16:39h

Madrid. (Efe).- El Consejo de Ministros ha dado luz verde este viernes a un anteproyecto para modificar la ley de 2007 para el cuidado de los animales en su explotación, transporte, experimentación y sacrificio, que transpone una directiva europea para garantizar la protección de los animales en las citadas actividades.

Tras la reunión del Gobierno, la vicepresidenta Soraya Sáenz de Santamaría ha subrayado que esta reforma legislativa supone "un paso importante para asegurar la máxima protección de los animales", y se ha referido, concretamente, a la experimentación científica, donde "siempre que sea posible -ha incidido- habrá que recurrir a alternativas".

La nueva norma amplía la lista de especies que no podrán destinarse a la experimentación científica, e incluye en ella a todas las especies amenazadas y a los grandes simios. Recoge que los animales sólo deben ser utilizados para la experimentación cuando no existan alternativas, y que cuando se recurra a ellos, habrá de hacerse causándoles el menor daño posible y garantizando que reciben los cuidados pertinentes.

El anteproyecto recoge también la posibilidad de practicar la eutanasia para evitar el sufrimiento animal siempre que esté justificado. Los proyectos de investigación que utilicen animales deberán hacer público qué y cuantos animales se utilizan, los posibles daños que puedan causar y explicar que está justificado en base al objetivo que se pretende conseguir.

El anteproyecto de Ley, que ha sido elaborado por el Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente (MAGRAMA), tratará, en definitiva, de "buscar un equilibrio entre el bienestar animal y la actividad investigadora".

LA VANGUARDIA

Arias Cañete resalta la labor de los veterinarios como garantes de la salud del bienestar animal

Afirma que los veterinarios están especialmente indicados para hacer llegar los problemas del mundo rural al conjunto de la sociedad

El ministro de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente, Miguel Arias Cañete, ha resaltado en la tarde de este viernes la labor de los veterinarios como expertos en la explotación de los animales y garantes de su salud, así como cuidadores de los animales de compañía. Además, "veláis por el cumplimiento de los estándares de bienestar animal, como profesionales que deben liderar el impulso de mejora de la protección de los animales", ha dicho.

Miguel Arias Cañete ha inaugurado en Cádiz la Cátedra Externa de Bienestar Animal, una iniciativa pionera en Europa que pretende avanzar en el conocimiento de la conciliación del bienestar de los animales de producción y la ciudadanía. En el acto, el ministro ha sido nombrado como Colegiado de Honor del Colegio de Veterinarios de la provincia de Cádiz; según ha informado el Ministerio en un comunicado.

Durante la presentación, el ministro ha estado acompañado del presidente del Colegio de Veterinarios de la provincia de Cádiz, Federico Vilaplana; el rector de la Universidad de Cádiz, Eduardo González Mazo; así como de los presidentes de los Colegios Oficiales de Andalucía y del Consejo General de Colegios Veterinarios de España, Fidel Astudillo y Juan José Badiola, respectivamente.

En su intervención, el ministro ha señalado que los veterinarios están "especialmente indicados para hacer llegar los problemas del mundo rural al conjunto de la sociedad", de ahí la necesidad de que estos profesionales estén "adecuadamente preparados en todos los ámbitos que la sociedad actual demanda". En este sentido, el ministro ha mostrado su convencimiento de que la sociedad europea demanda "la toma en consideración de aspectos éticos, jurídicos y sociales de la cría de los animales de abasto, así como en los animales de **experimentación** y los de compañía".

"Ante la creciente preocupación de la ciudadanía por el bienestar de los animales", Arias Cañete ha recalcado el compromiso de las autoridades públicas en este ámbito. Según ha explicado, "este compromiso se materializa en la propia Constitución Europea, el Tratado de Lisboa, que otorga un estatus jurídico especial a la protección de los animales, que ha cristalizado en normas de diverso rango. Y en nuestro caso, en la Constitución Española". En el desarrollo de estos mandatos, "las Administraciones hemos legislado a favor del cuidado animal, en los distintos ámbitos y de acuerdo con nuestras competencias", ha añadido.

En opinión del ministro, este esfuerzo legislativo ha permitido avanzar para aunar la producción ganadera con el respeto por las demandas sociales de los ciudadanos, en un modelo productivo que, en términos de bienestar animal, es "el más ambicioso del mundo".

No obstante, Arias Cañete ha expresado la necesidad de que los ganaderos vean compensado su esfuerzo por satisfacer estas demandas de carácter ético, a través de la obtención de precios "razonables" por sus productos. De igual manera, para el ministro es importante conseguir la reciprocidad de los socios comerciales en todo el planeta, "para que nuestros productores no se tengan que enfrentar en desventaja, desde el punto de vista productivo y económico, a una competencia globalizada".

"Para alcanzar el equilibrio entre los compromisos éticos y la competitividad", el ministro ha indicado que actualmente la UE se está planteando algunas de las bases

sobre las que se ha asentado hasta el momento el bienestar animal. De esta forma, de unos estándares normativos basados en determinados requisitos de las instalaciones o el manejo, se pretende pasar al establecimiento de unos indicadores de bienestar animal "basados en los propios animales".

Según el ministro, este cambio de criterio va a requerir un "esfuerzo de formación de los ganaderos", para lo que se ha previsto la creación de una red de centros nacionales de bienestar animal. "Y Cátedras como la que aquí habéis creado pueden y deben jugar un importante papel frente a estos nuevos retos". Precisamente la Cátedra Externa de Bienestar animal de la Universidad de Cádiz "es una iniciativa inteligente y muy acertada, que nace del interés del mundo académico por un ámbito jurídico, pero también relacionado con la ética colectiva", ha completado

EL PERIODICO

Animalarios muy humanos

Las normativas obligan a extremar las condiciones de bienestar y reducir el número de ensayos

En Catalunya se emplean anualmente 200.000 ratones y 65.000 ratas

Lunes, 27 de septiembre del 2010

«Antes de 1988 no había leyes. Un científico podía hacer lo que quisiera con un ratón o una rata. Todo dependía de su voluntad y sus valores», recuerda Juan Martín-Caballero, director del animalario del Parc de Recerca Biomèdica de Barcelona (PRBB). Dos décadas después, no queda el más mínimo resquicio para la improvisación: todo está estrictamente regulado porque así lo exigen diversas legislaciones sobre bienestar animal y los comités éticos de los propios centros de investigación. «Se han llegado a restringir incluso las disecciones con fines docentes, que ahora quedan recluidas al mundo universitario», insiste Josep Santaló, presidente del comité de ética en experimentación de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB).

Las instalaciones en las que ahora viven los ratones, pone como ejemplo Martín Caballero, deben ser suficientemente amplias como para que los animales puedan corretear, saltar y esconderse en túneles. Si son para ratas, además, deben tener una altura mínima para que puedan ponerse de pie. También están estrictamente reguladas la luz, que sigue el ciclo solar, así como la humedad, la temperatura, la higiene, la ventilación, el transporte, la alimentación y hasta la formación de las personas que se encargan de la manutención. Y también los tratamientos, que en caso de poder ser dolorosos se efectúan con un analgésicos...

Nueva directiva comunitaria

En materia de bienestar animal, los centros catalanes se rigen por una directiva comunitaria que acaba de ser renovada y un decreto español del 2005, aunque la legislación catalana les ha añadido algunas particularidades, entre ellas la prohibición de instalar granjas de cría de primates. La base de todo el proceso es el control y el registro: «Los centros deben pedir una autorización para cada uno de sus experimentos, justificar para qué lo quieren hacer y someterse a inspecciones por parte del Departament de Medi Ambient de la Generalitat», reitera Santaló. Entre otros aspectos,

no están permitidos los animales vagabundos o silvestres, sino que deben haber sido criados para fines científicos.

Uno de los grandes retos de los laboratorios es reducir el número de ejemplares empleados en la investigación o incluso eliminarlos por completo: «Buscar alternativas es uno de los requisitos en todos los experimentos, aunque lógicamente no siempre se puede», asume Santaló. «Hay investigadores que piensan que puede ser un freno -dice Martín-Caballero-, pero yo opino que mejorará la investigación. Debemos usar solo los animales necesarios y dispensarles buenos cuidados». Disponer de un animal sin estrés ni conductas anormales es esencial para evaluar luego los resultados de un ensayo. Además, utilizar menos animales supondría un beneficio económico puesto que los centros los suelen comprar en grandes cantidades a empresas especializadas, a menudo del extranjero.

El problema es que, debido al desarrollo de la ciencia biomédica, cada vez son más los experimentos que precisan de animales vivos. El año pasado, por ejemplo, se emplearon en investigación en Catalunya 200.000 ratones, 65.000 ratas, 16.000 conejos, 10.000 cobayas y 9.000 cerdos, entre otros animales. El animalario del PRBB, el mayor de España, acoge 40.000 ratones y 50.000 peces, pero Martín-Caballero está convencido de que en pocos años se van a construir instalaciones para 400.000 roedores.

El investigador explica que una de las alternativas consolidadas al uso de mamíferos es el pez cebra, un pequeño ciprínido asiático: «Es transparente, en cinco días ha completado sus órganos y tiene una capacidad de regeneración brutal». Se usa para todo, «Lo fundamental es que evitamos pruebas que antes hacíamos con mamíferos», concluye Martín-Caballero.

EL PERIODICO

Un comité de ética decidirá sobre los experimentos con los animales

29/01/2010

El consell de govern de la UJI dio el visto bueno al reglamento que regula la comisión deontológica de la Universitat y la subcomisión de Ética de Bienestar Animal. Esta última abordará los criterios que se han de seguir en la investigación y docencia en la que se utilicen animales.

También aprobó cuatro propuestas de estudios propios de posgrado para este curso. Además se ha autorizado el plan de estudios del graduado de Criminología y Seguridad

ARTICLES CIENTÍFICS

Ethical considerations in relation to pain in animal experimentation

(PMID:3469880)

Zimmermann M

Acta Physiologica Scandinavica. Supplementum [1986, 554:221-233]

Consideracions ètiques en relació amb el dolor en l'experimentació animal

Els experiments amb animals són necessaris per entendre millor els mecanismes biològics del dolor, i per desenvolupar nous mètodes de teràpia del dolor. Per tant, el dolor ha de ser produït experimentalment en animals. El dilema moral que va seguir requereix que els científics implicats tinguin un alt nivell de responsabilitat per a l'animal. Un conjunt de directrius ètiques ha estat desenvolupat per l'Associació Internacional per a l'Estudi del Dolor per tal de minimitzar el dolor i el sofriment en aquest tipus d'estudis. Pràcticament, això pot ser aconseguit pel, per exemple, disseny d'una cura de l'experiment o mitjançant tractament analgèsic de l'animal. Els models animals de dolor crònic seran necessaris per entendre els mecanismes de dolor crònic en l'home. Observacions del comportament de pacients animals han de ser utilitzats per definir l'expressió del comportament específic de l'espècie del dolor crònic. La formació del jove científic serà crucial per desenvolupar la seva actitud general de gran responsabilitat ètica per a l'animal d'experimentació i les seves capacitats conceptuals i tècniques per a la conductància òptim d'experiments. A la pràctica, els investigadors involucrats en la investigació sobre el dolor en animals conscients de considerar les directrius encaminades a reduir al mínim el dolor en els animals. És essencial que els experiments destinats sobre el dolor en animals conscients siguin revisats prèviament pels científics i persones competents.

L'investigador ha de ser conscient de la necessitat ètica d'una justificació contínua de les seves investigacions. Si és possible, l'investigador ha de tractar l'estímul dolorós en si mateix; aquest principi s'aplica per a la majoria dels estímuls no invasius que causa dolor agut. Per fer possible l'avaluació dels nivells de dolor, l'investigador ha de donar una acurada avaluació de la desviació dels animals a partir d'un comportament normal. Amb aquesta finalitat, els paràmetres fisiològics i de comportament han de ser mesurats. El resultat d'aquesta avaluació s'ha d'incloure en el manuscrit. En els estudis de dolor agut o crònic en animals s'han de prendre mesures per a proporcionar una seguretat raonable de que l'animal està exposat al dolor mínim necessari per als fins de l'experiment

Understanding animal welfare

Oral presentation

David Fraser

From The role of the veterinarian in animal welfare. Animal welfare: too much or too little? The 21st Symposium of the Nordic Committee for Veterinary Scientific Cooperation (NKVet)

Værløse, Denmark. 24–25 September 2007

Published: 19 August 2008

Enteniment del benestar animal

En els debats sobre el benestar dels animals, diferents persones han tendit a emfatitzar diferents preocupacions. Alguns posar l'accent en la salut bàsica i el funcionament dels

animals, sobretot l'absència de malaltia i lesions. Altres emfatitzen els "estats afectius" dels animals - estats com el dolor, l'angoixa i el plaer que s'experimenta com a positiva o negatiu. Altres posen l'accent en la capacitat dels animals de viure una vida raonablement natural mitjançant la realització de comportament natural i tenir elements naturals en el seu entorn. Aquestes preocupacions constitueixen diferents criteris que utilitzen les persones per avaluar el benestar dels animals. Els criteris se superposen substancialment, però són prou independents. Per això la recerca d'una sola ment de qualsevol criteri pot conduir a un mal benestar segons l'opinió dels altres. Els diferents criteris reflecteixen diferents conjunts de valors que han estat en conflicte des de principis dels debats sobre el benestar humà durant la Revolució Industrial, per un costat la valoració d'una vida simple, natural, mentre que per un altre els valors de progrés, la productivitat, i una vida millorada per la ciència i la tecnologia. La investigació científica sobre el benestar animal s'ha basat en els diferents criteris de benestar. Aquest tipus d'investigació ha ajudat a identificar i resoldre els problemes de benestar animal a través de la millora de l'habitatge i la gestió dels animals. No obstant això, la investigació no ha resolt les diferències atribuïbles als diferents criteris de benestar animal. Més aviat, els diferents criteris han servit de fonament per a diversos enfocaments per a la investigació sobre benestar animal.

Science-based assessment of animal welfare: laboratory animals.

(PMID:16358504)

Baumans V

Division of Laboratory Animal Science, Utrecht University, P.O. Box 80.166, 3508 TD Utrecht, the Netherlands/Karolinska Institute, 17177 Stockholm, Sweden.

Revue Scientifique et Technique (International Office of Epizootics) [2005, 24(2):503-513]

Ciència basada en l'avaluació del benestar animal: els animals de laboratori.

L'ús d'animals en la investigació experimental paral·lel al desenvolupament de la medicina, té les seves arrels en l'antiga Grècia. La creixent demanda de models d'alt nivell dels animals, juntament amb una visió crítica de la forma en què s'utilitzen animals, ha portat al desenvolupament d'una branca multidisciplinària de la ciència que avui coneixem com a "ciència de l'animal de laboratori". Els principis que guien són de reemplaçament, reducció i refinament (les tres R), proposat per primera vegada per Russell i Burch en 1959. Quan s'utilitzen animals, les persones involucrades tenen l'obligació de salvaguardar el seu benestar i minimitzar les molèsties; Això serà generalment beneficiós tant per a l'animal com pel resultat experimental. La capacitat d'un animal per fer front al medi ambient i exercir control sobre la seva vida sembla ser crucial per al benestar dels animals. En aquest treball, es presta atenció a l'avaluació del benestar, els factors ambientals que afecten el benestar, els requisits legals i les tendències de futur, com ara la producció i l'ús d'animals modificats genèticament.